

Samrådsyttrande förslag till detaljplan för Storängsbotten, del av fastigheten Norra Djurgården 1:1 m.fl. i stadsdelarna Hjorthagen, Ladugårdsgärdet och Norra Djurgården i Stockholm S-Dp 2020-09041

Förbundet för Ekoparken välkomnar ansträngningarna att nu, äntligen, ge Storängsbotten en utformning värdig en central plats i Kungliga Nationalstadsparken. Österleden, sedermera Östlig förbindelse har förorsakat ett utdraget dröjsmål och är fortfarande inte ute ur bilden.

Storängsbotten bör planeras med ett par riktlinjer som ledning.

Storängsbotten utgör en viktig spridningsväg inom Kungliga Nationalstadsparken. Spridningsvägarna mellan Norra och Södra Djurgården har försvagats kraftigt och riskerar att försvagas ytterligare genom utbyggnaden av Norra Djurgårdsstaden, kompletteringsbebyggelse på Gärdet och förtätning av Hjorthagen. Därför är en utformning av bebyggelse och grön mark på ett sätt som stärker denna spridningsväg mycket viktigt. Se vidare Nationalstadsparken ekologiska infrastruktur, Stadsbyggnadskontoret 1997:8.

Storängsbotten hyser ett landskapsrum som inte får byggas bort. Sprickdalslandskapet med tidigare sjöbotten, omgiven av bergshöjder är mycket karaktäristiskt för Nationalstadsparken. Det är mycket viktigt att landskapet med bergen Hjorthagsberget och Ugglebacken samt dalstråket i Starrbäckens gamla sträckning fortfarande ska gå att läsa av.

En tredje riktlinje är att området ska nyttjas för idrott. Storängsbotten är en del av Idrottsparken och bör utvecklas med anläggningar för idrott. Här finns redan tennis, hästsporter och bågskytte och kan nu kompletteras med andra sporter. Inom det större området Idrottsparken ryms såväl Stadion som Östermalms

idrottsplats. Lill-Jansskogen bereder utomordentliga och lättillgängliga promenader och löprundor.

Dessa tre riktlinjer ges mycket tydligt uttryck i Översiktsplan för Nationalstadsparken – Stockholmsdelen (2009). Det gäller således att i planeringen balansera dessa värden och funktioner mot varandra.

Planens syfte och huvuddrag

Planen anger syfte och huvuddrag i enlighet med denna inriktning.

”Området ligger i den del av Nationalstadsparken som i översiktsplanen, samt den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken, är utpekad som ett utvecklingsområde för anläggningar med inriktning idrott, rekreation, evenemang och hälsovård. Förutsättningen för förtätning är att den sker med hänsyn till platsens natur- och kulturvärden och i enlighet med lagskyddet för Nationalstadsparken.”

”Planförslaget ska på ett långsiktigt sätt tillvarata och säkra områdets höga kultur- och naturvärden. Befintliga byggnaders exteriöra uttryck skyddas och värdefulla träd värnas. Det är av stor vikt att ny bebyggelse håller en hög arkitektonisk kvalitet och omsorg om detaljer ska eftersträvas. Planförslaget tar fasta på Idrottsparkens tydliga karaktär av anläggningar i ett äldre park- och naturlandskap. Det centrala landskapsrummet ska bestå.”

Det är därför med dessa utgångspunkter som vi granskar förslaget till detaljplan.

Spridningssamband

Med planens egna ord.

”Det ekologiska spridningssambandet ska stärkas, bland annat genom att stora delar av befintliga asfaltsytor omvandlas till parkmark. Planområdets centrala delar planeras att utvecklas till en sammanhängande parkmiljö som även ska omhänderta skyfallsvatten. Värdefulla träd bevaras och skyddsbestämmelser föreslås på utpekade värdefulla träd.”

Detta är bra, men skulle kunna utvecklas väsentligt. De öppna ytorna kan här ges goda förutsättningar att stärka sambanden i mager öppen ängsmark genom

att tillskapa sandblottor, stenrosen, död ved, nektarväxter mm. De öppna ytorna bör även kompletteras med flerskiktad vegetation med utvecklade brynstrukturer och fler trädgrupper. Genom de åtgärderna skapas bättre förutsättningar med boplatser, födotillgång och spridningsvägar i Nationalstadsparkens smala midja vid Gärdet.

Vad som inte är bra är att spridningssambanden i korsningen Lidingövägen, Erik Dahlbergsgatan och Storängsvägen påverkas negativt av den omfattande bebyggelsen längs Storängsvägen upp mot Lidingövägen.

En mera övergripande bild av spridningsvägarna noterar de lövsträdsdominerade stråken över Gärdeshöjden på norra och södra sidan av Smedsbacksgatan. De viker sedan av västerut utmed Lidingövägen mot Storängsvägen. Där fortsätter skogsstrukturen både västerut och norrut genom Idrottsparken. Att bara bevara de värdefulla ekarna i detta stråk men inte en del uppväxande mer trivial lövskog försämrar spridningsvägen som är ett sammanhängande grönt stråk.

Det är viktigt att även efterträdare till de stora värdefulla ekarna säkerställs inom planområdet.

En ytterligare synpunkt är att med nya byggnaderna på östra sidan av Storängsvägen upp mot Lidingövägen kommer detta lövdominerade spridningssamband att begränsas väsentligt.

De naturtyper inom detaljplanen som går förlorade utgörs främst av människoskapade miljöer bland annat inom det område mot bangården som har används som upplag av jordmassor och sten. De arter som är kopplade till detta område kommer att få svårare att hitta miljöer inom detaljplaneområdet. De miljöer som försvinner går att kompensera genom nyplantering av nektarväxter och tillskapande av småmiljöer med sand och sten inom de öppna centrala gräsyterna.

Landskapet

Den stora landskapsmorfologin är Storängsbottens dalsänka och höjderna kring Starrbäckens tidigare lopp. Som anges i Översiktsplanen ska det centrala landskapsrummet förbli obebyggt. Detaljplanen respekterar detta mål.

Men det kommer att bli stora svårigheter att avläsa landskapet, Hjorthagsberget och Ugglebacken och dalstråket där Starrbäcken tidigare flöt fram. Det beror på två inslag i detaljplanen.

Det ena inslaget är de alltför höga byggnaderna mot Värtajärnvägen. Tillsammans utgör de tre huskropparna en kompakt, hög mur. Endast det tredje, längst norr ut belägna huset är något lägre, men sträcker sig å andra sidan alltför långt mot nordväst för att Ugglebacken ska kunna uppfattas annat än på nära håll. (Till detta kommer de alltför höga tornen i nordvästra delen av kv Ängsbotten, något vi påtalade i samrådet om dess nya detaljplan). Hjorthagsberget kan bara uppfattas från hög höjd i väster.

Det andra inslaget är husen längs Storängsvägen upp mot Lidingövägen. Vid övergången från Erik Dahlbergsgatan till Storängsvägen utgör husen i korsningen i veritabel skärm för siktlinjen ut mot Lill-Jansskogen.

Idrott – och rekreation och tillgänglighet

Byggnaderna är i stor utsträckning ägnade idrott. Tennis får ökat utrymme, liksom ishockey. Vad som saknas är en friluftsanläggning där vardagsmotionärer kan byta om, basta och ta ett pooldopp.

Byggnaderna är ägnade träning inte tävling. Det håller byggnadsvolymerne nere, vilket är bra.

Om konkurrens om utrymmena skulle uppstå är den privata sjukvården något som borde kunna beredas plats på andra håll i kommunen. Förbättrade rekreativsmöjligheter är en av nationalstadsparkens tre huvudsakliga målsättningar.

Tillgängligheten från Gärdesbebyggelsen till Lill-Jansskogen går över Lidingövägen. Mycket litet har gjorts för att förbättra gång- och cykelvägen över den ganska hårt trafikerade Lidingövägen. Med en Östlig förbindelse blir trafiken ett stort problem på Lidingövägen.

Miljökonsekvenser

Förbundet delar inte uppfattningen att ytterligare miljökonsekvensbeskrivningar inte behövs. Om planen i nästa skede skulle följa några av förbundets rekommendationer rörande hur grönstrukturen och

landskapsrummet ska hanteras tror vi att en betydligt mer positiv värdering av detaljplanen skulle resultera.

Rekommendationer

Våra rekommendationer för vidare bearbetning av detaljplaneförslaget är de följande.

- 1) Sänk hushöjderna på bebyggelsen längs Värtajärnvägen och korta av denna bebyggelse mot nordväst. Genom att dela upp husen i skilda huskroppar kan "hus i park" kanske skapas, samtidigt som vyer från Storängsbotten mot Hjorthagsberget öppnar sig. Detta för att Ugglebacken och Hjorthagsberget ska kunna upplevas som delar av landskapet.
- 2) Dra tillbaka byggnaderna längs Storängsvägen upp mot Lidingövägen, alternativt placera dem längre österut. Detta för att frigöra vyn från Erik Dahlbergsgatan mot Storängsbotten och Lill-Jansskogen.
- 3) Undersök olika möjligheter att förbättra passagen över Lidingövägen från Erik Dahlbergsgatan. Det planerade torget kan vidgas och göras mer grönt, gatstensbeläggning kan läggas i körbanorna för att dämpa farten, eller t.o.m. en passage under Lidingövägen för gående, cyklar och djur.
- 4) Förstärk busk- och brynmiljöer såväl centralt i Storängsbotten som längs Lidingövägen.
- 5) Om lokalprogrammet blir svårt att rymma med dessa justeringar bör lokalprogrammet bantas.

Stockholm 2026-04-27

Richard Murray
Ordförande Förbundet för Ekoparken

Rikard Dahlén
Ledamot av styrelsen